

HUTNICTWO METALI NIEŻELAZNYCH	NORMA BRANŻOWA	BN-79
	Miedź stopowa Prasówka	0824-19
		51
		Grupa katalogowa III 59

1. WSTĘP

Przedmiotem normy jest prasówka okrągła z miedzi stopowej wyciskana na gorąco, przeznaczona do dalszej przeróbki plastycznej.

2. OZNACZENIE

Przykład oznaczenia prasówki okrągłej z miedzi cynowej MC o średnicy 12 mm:

PRASÓWKA OKRĄGŁA MC 12 BN-79/0824-19

3. WYMAGANIA

3.1. Powierzchnia. Prasówkę dostarcza się o powierzchni nietrawionej. Powierzchnia prasówki powinna być czysta i gładka. Na powierzchni prasówki niedopuszczalne są: łuski, pęcherze, naderwania, rozwarstwienia, pęknięcia i zadziory.

Dopuszczalne są:

a) wady powierzchni w postaci podłużnych rys i wgnieceń o łagodnych brzegach, powstałych od narzędzia przy wyciskaniu, jeżeli przy kontrolnym zczyszczaniu papierem ściernym ich głębokość lub wysokość nie przekracza dopuszczalnej odchyłki wymiarowej pręta,

b) miejscowe wady w postaci nakłuc, rys i wgnieceń oraz ślady ich usuwania.

Określenia wad — wg BN-78/0800-04.

3.2. Wymiary

3.2.1. Średnice i dopuszczalne odchyłki prasówki, w mm — wg tabl. 1.

Po uzgodnieniu zamawiającego z wytwórcą dopuszcza się dostawę prasówki kwadratowej i prostokątnej (z wyjątkiem prasówki z miedzi kadmowej w gatunku MD i MD1) oraz o innych wymiarach niż podano w tabl. 1. Prasówkę kwadratową dostarcza się o wymiarach boku w zakresie od 10 do 20 mm, z dopuszczalnymi odchyłkami jak dla prasówki okrągłej wg tabl. 1.

Tablica 1

Średnica	Dopuszczalne odchyłki średnicy	Powierzchnia przekroju poprzecznego prasówki mm ²	Masa 1000 m prasówki kg
1	2	3	4
7,5 10	±0,5	44,2 78,5	393,2 698,0
12 16	±0,6	113,1 201,1	1005,4 1787,5
18 19 20 22	±1,0	254,3 283,3 314,0 379,5	2265,1 2521,3 2795,5 3382,9

Do obliczenia masy 1000 m prasówki przyjęto gęstość miedzi stopowych równą 8,9 g/cm³.

3.2.2. Owalność prasówki, czyli różnica średnic mierzona w dwóch prostopadłych do siebie kierunkach w tym samym przekroju, nie powinna przekraczać połowy pola tolerancji średnicy prasówki.

3.3. Skład chemiczny. Prasówkę wykonuje się z miedzi stopowych w gatunku MC, MC1, MD, MD1, MKM, MS i MS1 o składzie chemicznym wg PN-79/H-87053.

3.4. Własności mechaniczne — wg tabl. 2.

Tablica 2

Cecha materiału	Średnica prasówki mm	Długość pomiarowa, l mm	R _m MPa	A _{min} %
1	2	3	4	5
MS	7,5 ÷ 10	100	200 ÷ 260	35
	powyżej 10 do 22	200		
MS1	10 ÷ 22	200	minimum 200	30
MC	14 ÷ 22			20
MC1	16 ÷ 22			30
MKM	10 ÷ 22			
MD	14 ÷ 22			
MD1	16 ÷ 22			minimum 220

Zgłoszona przez Zakłady Hutniczo-Przetwórcze Metali Nieżelaznych HUTMEN

Ustanowiona przez Generalnego Dyrektora Zjednoczenia Górniczo-Hutniczego Metali Nieżelaznych METALE dnia 7 sierpnia 1979 r. jako norma obowiązująca od dnia 1 lipca 1980 r.

(Dz. Norm. i Miar nr 26/1979 poz. 119)

3.5. Próba skręcania. Powierzchnia prasówki z miedzi stopowej w gatunku MS po skręceniu nie powinna wykazywać rozwarstwień i odkrywających się pęknięć oraz łusek. Prasówka powinna być poddana skręceniu w dwóch kierunkach o liczbie skręceń wg tabl. 3.

Tablica 3

Średnica prasówki mm	Liczba skręceń
1	2
7,5 ÷ 12	5/5
powyżej 12 do 16	3/3
powyżej 16	nie określa się

3.6. Przewodność elektryczna właściwa — wg tabl. 4.

Tablica 4

Cecha materiału	Przewodność elektryczna właściwa MS/m minimum
1	2
MS	57
MC, MC1	31
MD	48
MD1	46

3.7. Cechowanie. Prasówkę cechuje się wg PN-73/H-01701.

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie. Prasówkę dostarcza się w kręgach przewiązanych co najmniej w trzech miejscach drutem

miedzianym. Krąg prasówki powinien być zwinięty z jednego edcinka. Zwoje w kręgu powinny być ułożone równo, bez splątań i zmian kierunku zwoju, umożliwiając swobodne odwijanie przy ciągnięciu.

Minimalna masa kręgu powinna wynosić 35 kg.

Do każdego kręgu należy dołączyć przywieszkę zawierającą co najmniej:

- nazwę wytwórcy,
- cechę materiału,
- wymiar,
- numer partii,
- masę partii.

4.2. Przechowywanie. Prasówkę przechowuje się w pomieszczeniach suchych i czystych, wolnych od szkodliwych par i gazów.

4.3. Transport. Prasówkę przewozi się krytymi i czystymi środkami transportowymi z zachowaniem przepisów obowiązujących w transporcie samochodowym i kolejowym, zabezpieczając ją przed uszkodzeniami mechanicznymi.

5. BADANIA

5.1. Partia. Partię stanowi prasówka jednego gatunku materiału i jednakowych wymiarów. Masy partii nie ogranicza się.

5.2. Rodzaje badań, pobieranie próbek, opis i ocena wyników badań — wg tabl. 5.

5.3. Zaświadczenie jakości. Do każdej partii należy dołączyć zaświadczenie jakości wg BN-74/0309-01.

Na życzenie zamawiającego dostarcza się atest wg BN-74/0309-01, załącznik 4.

Tablica 5

Lp.	Rodzaje badań	Pobieranie próbek	Opis badań	Ocena wyników badań
1	2	3	4	5
1	Sprawdzenie powierzchni (3.1)	100 kręgów w partii	ogłębiony nieuzbrojonym okiem	kręgi nie odpowiadające wymaganiom wg 3.1 należy uznać za niezgodne z wymaganiami normy
2	Sprawdzenie wymiarów (3.2)	po jednym kręgu z każdych 15 kręgów w partii, lecz nie mniej niż 3 kręgi z partii	wymiary prasówki sprawdza się przyrządami zapewniającymi wymaganą dokładność	jeżeli choć jeden krąg nie odpowiada wymaganiom wg 3.2, sprawdzeniu należy poddać wszystkie kręgi w partii; kręgi nie odpowiadające wymaganiom wg 3.2 należy uznać za niezgodne z wymaganiami normy
3	Sprawdzenie składu chemicznego (3.3) (tylko na żądanie podane w zamówieniu)	wg PN-79/H-04701.02	wg PN-75/H-04721.00 : 18 lub innymi metodami zapewniającymi wymaganą dokładność	jeżeli wynik analizy chemicznej nie odpowiada wymaganiom wg 3.3, partię należy uznać za niezgodną z wymaganiami normy

cd. tabl. 5

1	2	3	4	5
4	Sprawdzenie własności mechanicznych (3.4)	po jednej próbce — z jednego kręgu z partii o masie do 3 t; — z dwóch kręgów z partii o masie powyżej 3 t do 8 t; — z trzech kręgów z partii o masie powyżej 8 t; sposób pobierania kręgów wg PN/N-03010 p. 2.1; sposób przygotowania próbki wg PN/H-04307	wg PN-71/H-04310 (na próbkach nieobrobionych)	jeżeli choć jeden wynik sprawdzenia własności mechanicznych lub próby skręcania nie odpowiada wymaganiom 3.4 lub 3.5, sprawdzeniu poddaje się podwójną liczbę próbek pobranych z innych kręgów z partii; jeżeli choć jeden wynik powtórnego sprawdzenia będzie ujemny, partię należy uznać za niezgodną z wymaganiami normy
5	Próba skręcania (3.5)	po jednej próbce o długości 300 mm na każde 30 kręgów w partii	ogłędziny nieuzbrojonym okiem; sposób przeprowadzenia próby wg PN-76/H-93672	
6	Sprawdzenie przewodności elektrycznej właściwej (3.6) (tylko na żądanie podane w zamówieniu)	po jednej próbce z kręgu losowo pobranego z partii; sposób pobierania kręgu wg PN/N-03010 p. 2.1; sposób przygotowania próbki wg BN-73/0803-13	wg BN-73/0803-13	jeżeli wynik sprawdzenia przewodności elektrycznej właściwej nie odpowiada wymaganiom 3.6, partię należy uznać za niezgodną z wymaganiami normy.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca projekt normy — Zakłady Hutniczo-Przetwórcze Metali Nieżelaznych HUTMEN, Wrocław.

2. Dotychczasowe normy. Dotychczas obowiązująca ZN-78/MH-MN-210-00 „Miedź srebrna. Prasówka na drut” zostaje unieważniona z dniem 1 lipca 1989 r.

3. Normy i dokumenty związane

PN-73/H-01701 Metale nieżelazne. Półwyroby i wyroby. Cechowanie

PN-77/H-04307 Metale nieżelazne. Pobieranie i przygotowanie próbek do próby rozciągania

PN-71/H-04310 Próba statyczna rozciągania metali

PN-79/H-04701.02 Metale nieżelazne. Pobieranie i przygotowanie próbek do badania składu chemicznego z miedzi i stopów miedzi

PN-75/H-04721.03 Analiza chemiczna miedzi stopowej

Arkusze 01 — Oznaczanie zawartości chromu

Arkusze 02 — Oznaczanie zawartości kadmu

Arkusze 03 — Oznaczanie zawartości manganu

Arkusze 04 — Oznaczanie zawartości srebra

Arkusze 05 — Oznaczanie zawartości telluru

Arkusze 06 — Oznaczanie zawartości cyrkonu

Arkusze 07 — Oznaczanie zawartości arsenu

Arkusze 08 — Oznaczanie zawartości cyny

Arkusze 09 — Oznaczanie zawartości antymonu

Arkusze 10 — Oznaczanie zawartości bizmutu

Arkusze 11 — Oznaczanie zawartości ołowiu

Arkusze 12 — Oznaczanie zawartości żelaza

Arkusze 13 — Oznaczanie zawartości niklu

Arkusze 14 — Oznaczanie zawartości cynku

Arkusze 15 — Oznaczanie zawartości krzemu

Arkusze 16 — Oznaczanie zawartości fosforu

Arkusze 17 — Oznaczanie zawartości siarki

Arkusze 18 — Oznaczanie zawartości tlenu

PN-79/H-87053 Miedź stopowa. Gatunki

PN-76/H-93672 Miedź. Wałecówka na drut

PN/N-03010 Statystyczna kontrola jakości. Losowy wybór sztuk do próbek

BN-78/0800-04 Metale nieżelazne. Półwyroby i wyroby. Wady powierzchni. Nazwy i określenia

BN-73/0803-13 Miedź. Pobieranie i przygotowanie próbek oraz pomiar oporności elektrycznej właściwej

BN-74/0809-01 Metale nieżelazne. Zaświadczenie jakości i atest

Przepisy o ładowaniu i wyładowywaniu wagonów towarowych w komunikacji wewnętrznej. Załącznik nr 10 do DKP (Dz. TiZK z 1968 r. nr 4 poz. 10) wraz z późniejszymi zmianami

4. Autor projektu normy — mgr inż. Marek Cieleński — Instytut Metali Nieżelaznych, Gliwice.